

nocturna», Costa i Ll. (*Canten-i-dormen*, 7f); «La galerna i el llamp, el torb i la tempesta, / sobre l'ample terror l'han combatuda a ras; / --- entre les runes, sobre dels fogars extingits, / enlaira el seu perfum, secret com la *pregària*, / i pella a poc a poc, viva mà solitària, / els quatre rastres dels cavallers maleïts: / --- / que floriria encara, si aquesta terra amarga / un dia fos coberta d'una crosta de sal! / Però l'alè de Déu novament hi circula, / i, granant en silenci les espigues del mal / ella traurà forment del jull i la cugula!», Màrius Torres, 1940.

Pregació. Pregadís. Pregador; pregadoria. Pregament. Pregant. Empregar.

FORMES SÀVIES: *Preces*, llatinisme cru, a penes usat mai en català. *Precari*, -ària [1437], ll. *precarius*, pròpiament 'només obtingut com una concessió'; *precarietat*. *Precatori*. *Deprecar* [-cat, Lab. 1839], ll. *deprecari* 'apartar amb prec's', 'intercedir (per algú)', 'suplicar amb zel'; *deprecació* [Lacav.; pseudo-Boades], *deprecador*, *deprecatiui* [Belv.], *deprecatori* [Belv.], *deprecari*. *Imprecar* [Lab. 1840], ll. *imprecari* 'desitjar, invocar' (normalment en mal sentit; *imprecador; imprecatori* [Lab.]. *Procaç* [Lab. 1864], ll. *procax*, -àcis, 'que demana sense vergonya', 'desvergonyit': es pot deduir que ja devia ser poc o molt conegut, del fet que *hipocràs* fos deformat en «vi *procàs* o piment: mulsum, melítites» [OPou, *ThPu.*, 22; MÀgustf]; *procacitat* [c. 1900, Vogel].

CPT.: *Pregadéu* [DTO. 1647: «*pregadéu de rostoll, veg. llagosta*»].

+*Pregnant, pregnar, V. prenys*

PREGÓ, del cast. *pregón* 'crida', i aquest, del llatí *PRÆCO*, -ONIS, 'nunci, el qui fa una crida'. □ 1.ª doc.: 1591.

Només en aquest doc. mallorquí citat per *AlcM*; els *DAg.* i *DFa.*, sense donar-ne testimonis, el donen com a castellanisme, cosa segura donada la història del mot en les dues llengües, car en la nostra no fou registrat fins a Belv., i *pregoner, pregonar* només des de Lab. Altrament el mot llatí ja apareix amb el significat canviat, des dels textos castellans dels Ss. XII i XIII, i no té altre congènere romànic que el port. *pregão*. Esporàdicament s'havia usat en el cat. del S. XIV un llatinisme *precó*.

DERIV.: *Pregonar* [Lab. 1840]; *pregoner* [id.] en castellà tots dos des del S. XII. *Preconitzar* [1480], pres del ll. tardà *praconizare* id., que entre nosaltres també apareix en llatí medieval: «*Banna sequentia, quae fuerunt dicta die preconizata*» 1301 (CaCandi, *MiscHiCat.* I, 137); *preconització* [S. xv]; *preconitzador, preconitzable*. Variant *pregonitzar, -ació* (1567, *DAg.*).

PREGON, ja s'ha tractat a fons d'aquest adjectiu a l'article FONS i s'ha explicat la forma com resultat del ll. PROFUNDUS, passant a través de *pre(v)on*, vegeu vol. III, 1139. Em limito ací a un parell de complements: MilàF sembla ser dels escr. Renaix. fidels a l'ús

del mot antic, però potser només és perquè ho fa en una de les seves imitacions de l'èpica medieval: «*Ampla y pregonna s'estén / la montanya, del sol roja, / y fa, al cim, com torres d'or / dins de llacunes de boyra*» 5 (*Arnaldó de Baseya, O. Cat.*, p. 316, v. 156).

Assenyalem altres testimonis de *fondo* tant o més antics que els indicats: en la Manescalia del S. XV, ms. 215 B.N.P. de la qual s'ignora la procedència dialectal: «los braços, quant lo cavall sta junt, sien molt pus ample, de un a altre, d'emunt --- que no d'evall ---; les coronas, primes e pelosas; les mans, lises; engres [engonals] grans e redones, e de part de dins molt *fondes e descarnades*; lo taló, ample y pla», f° 11v^o (cf. *DBal.* I, p. 297). I, sobretot, en el *Decam.* català (ms. de 1429): «pervengueren en un torrent molt *fondo* e solitari, e molt espès d'arbres, en lo qual havia moltes coves» (II, § 9, *NCL.* II, 162.20); i un altre passatge, VI, § 10, 397.17, que he citat a *PÈLAG*.

Pel que fa al cultisme *profund*, el tenim ja en BMetge: «Totes coses corporals per tres línies són contengudes, ço és, longitud, latitud e *profunditat*, les quals no-s pot provar que sien en l'ànima, que --- les coses celestials *profundament* pensa, les naturals ab sutil indagació cerca ---», *Somni* I (*NCL.*, 28.10, 14).

Pregonador, V. pregó Pregonament, V. pregon Pregonar, pregoner, V. pregó Pregonada, V. fons Pregonera (herba), *V. pendre Pregonesa, pregontat, V. pregon Pregonitzar, V. pregó Pregonera, V. pregar*

PREGUNTAR, mot pres del cast. *preguntar*, que s'introduí en lloc del genuí *demanar*, perquè en certs casos pot evitar malentesos; en castellà, del ll. vg. **PRAECUNCTARE*, alteració del ll. clàss. *PERCONTARI* 'sotmetre a interrogatori' (sota la influència de *CUNCTARI* 'dubtar, vacillar'). □ 1.ª doc.: 1576, *Faules d'Isop*.

Com ja he explicat a l'article corresponent (*MANAR*), *demanar* és l'únic mot de la llengua de sempre, d'ús absolutament general en aquest sentit fins després de la fi de l'Edat Mitjana, i encara usual i preferit en moltes formes del llenguatge popular i escrit: donem allà moltes proves de l'ús medieval, a les quals es podrien afegir moltes cites, que ens mostren com es deia antigament: «—Ma filla —dix l'abadessa a Natana —bé siats vós venguda --- mas a *demanar* me cové lo covent, segons que és acostumat, si vol que jo-us reeba en nostra companyia», Lluïl (*Blanq.* I, 129.16): l'abadessa ha de preguntar primer quina és la voluntat de la comunitat.

Fins un autor del segle XV, com Sant Vicent Ferrer, valencià i tan poc amic de purismes ni d'oïre a tradicions literàries, no coneix encara altra cosa que l'ús de *demanar*, en aquest sentit; *demanar* apareix passim en totes les seves obres, p. ex.: «los fariseus apellaren lo pare e mare, e *demanaren*-los si ere llur fill, e si era stat cec --- respongueren que llur fill ere e ---», *Quar.*, 193.138. Si avui es diu *preguntà* a l'Alguer